

PROTOKOLLAT

med tilkendegivelse af 3. april 2014

i

faglig voldgiftssag (FV2013-0174):

Danmarks Jurist og Økonomforbund

(advokat Peter Breum)

mod

Moderniseringsstyrelsen

på egne vegne og for

A Gymnasium

(advokat Niels Banke)

Tvisten og dens behandling

Tvisten i sagen angår, hvorledes aftale af 25. februar 2008 indgået mellem Finansministeriet og Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF) om løn og ansættelsesforhold for rektorer ved almene og private gymnasier mv. skal forstås med hensyn til betingelserne for, hvornår rektorer ved de af aftalen omfattede institutioner har krav på at blive henført til lønramme 38.

Da der ikke har kunnet opnås enighed mellem parterne, er sagen indbragt for denne voldgiftsret bestående af juridisk chef Rami Christian Sørensen og chefkonsulent Peter Salling Petersen, begge udpeget af klager, specialkonsulent Tina Feldt Jessing og specialkonsulent Markus Hahn, begge udpeget af indklagede, samt som opmand højesteretsdommer Lene Pagter Kristensen.

Sagen blev forhandlet den 3. april 2014, hvor DJØF var repræsenteret ved advokat Peter Breum og Moderniseringsstyrelsen ved advokat Niels Banke.

DJØF nedlagde følgende påstande:

Indklagede, **A** Gymnasium, tilpligtes med virkning fra 1. september 2011 at rykke rektor **B** fra lønramme 37 til lønramme 38 samt at betale renter af efterbetalingsbeløbene fra disses forfaldstidspunkt.

Indklagede, Moderniseringsstyrelsen, tilpligtes at anerkende, at en rektor ikke kan rykkes fra lønramme 38 til 37, selv om antallet af studenterårsværk falder til under 700.

Indklagede, **A** Gymnasium, tilpligtes at betale bod for det konstaterede overenskomstbrud.

De indklagede, **A** Gymnasium og Moderniseringsstyrelsen, nedlagde påstand om frifindelse.

Der blev afgivet forklaring af forhandlingsdirektør John Wæver, gymnasierektor **C** og chefkonsulent Mogens Esmarch, hvorpå sagen blev procederet.

Der blev ikke opnået flertal for en afgørelse blandt de af parterne valgte medlemmer, og afgørelsen blev herefter overladt til opmanden, som på den baggrund, som der er redegjort for i det følgende, fremkom med den herefter anførte tilkendegivelse.

2008-aftalen om løn- og ansættelsesforhold for rektorer ved almene og private gymnasier mv. og dens baggrund

Gymnasieskolerne blev som led i kommunalreformens gennemførelse pr. 1. januar 2007 overført fra amterne samt Københavns og Frederiksberg kommuner til at være statslige selvejende institutioner.

Ansættelse af rektorer ved gymnasieskolerne skete forud for 2007 på tjenestemandsvilkår. Der var den 5. juli 1993 indgået en aftale mellem Akademikernes Centralorganisation (AC) og Finansministeriet om omklassificering af stillinger som rektor ved gymnasieskoler mv., hvori det bl.a. hedder:

”§ 1. Stillinger som rektor for gymnasier, ... klassificeres således:

Antal elever	lønramme	særligt tillæg
under 200	37	33.000 kr.
200 – 699	37	40.300 kr.
700 og derover	38	14.700 kr.

...

§ 3. Klassificeringen af stillinger som rektor foretages hvert år pr. 1. september på grundlag af elevtallet pr. 1. september.

Stk. 2. Lavere klassificering som følge af faldende elevtal gennemføres dog først ved ledighed i stillingen.”

I et brev af 3. januar 2007 fra Personalestyrelsen (i dag Moderniseringsstyrelsen) til AC hedder det bl.a.:

”I forbindelse med kommunalreformen er gymnasieskolerne, studenterkurser og selvstændige 2-årige hf-kurser overgået til statsligt selvejende institutioner. Pr. 1. januar 2007 vil der ikke være adgang til at ansætte rektorer som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår på de nævnte områder.

I den forbindelse ønsker Personalestyrelsen at optage drøftelser med AC om udvidelse af AC-overenskomstens dækningsområde, således at overenskomsten også kommer til at omfatte rektorer ved gymnasieskolerne mv. og rektorer ved private gymnasier.

Samtidig ønskes indgået aftale om stillingernes fremtidige klassificering, jf. bilag 3 til AC-overenskomsten. Det bemærkes, at Finansministeriet ikke ønsker at overføre aftalen af 5. juli 1993 om omklassificering af stillinger som rektor ved gymnasieskolerne mv. til overenskomstområdet.”

Rektorerne, hvis interesser hidtil havde været varetaget af Gymnasieskolernes Lærerforening (GL), meldte sig i forbindelse med kommunalreformens gennemførelse kollektivt ind i DJØF, der varetog de efterfølgende forhandlinger omkring overenskomstdækningen for rektorerne. DJØF fremkom den 18. april 2007 med et udkast til resultatpapir, hvori bl.a. indgik, at aftalen af 5. juli 1993 fortsat skulle være gældende. En sådan løsning indgik også i et udkast af 28. juni 2007 fra Personalestyrelsen, men alene som en midlertidig løsning, som blev fremsendt sammen med en tilkendegivelse om, at Personalestyrelsen agtede at opsigte tjenestemandsaftalen i forbindelse med OK08.

Forhandlingsforløbet i 2007 førte ikke til nogen enighed mellem parterne om løn- og ansættelsesvilkårene ved nybesættelser af rektorstillinger, og DJØF varslede derfor sammen med bl.a. GL blokade og sympatiblokade af en række rektorstillinger, som var opslået til besættelse i 2007. Da Personalestyrelsen mente, at de varslede blokader udgjorde et brud på parternes hovedaftale, blev parternes uenighed herom indbragt for en faglig voldgiftsret. Resultatet af den fagretslige behandling blev, at lønmodtagerorganisationernes frifindelsespåstand blev taget til følge ved en opmandstilkendegivelse af 7. januar 2008, hvori det bl.a. hedder:

”Tvisten i denne sag er opstået, fordi rektorstillingerne nu skal besættes på overenskomstvilkår og ikke – som hidtil – på tjenestemandsvilkår. Der skal således etableres et helt nyt overenskomstgrundlag for disse stillinger, og der er ikke grundlag for at nå til, at Hovedaftalens § 5, stk. 5, litra a, i en sådan situation er til hinder for, at der etableres blokade af de nye stillinger, indtil der, kollektivt eller individuelt, er opnået enighed om overenskomstvilkårene.”

Der blev i februar 2008 udvekslet en række aftaleudkast mellem Personalestyrelsen og DJØF inden indgåelsen den 25. februar 2008 af ”aftale om løn- og ansættelsesforhold for rektorer ved almene og private gymnasier mv.” I aftaleudkastene fra DJØF er som kriterium for, hvornår en stilling henføres til lønramme 38, anvendt ”elevantal/kursister på 700 eller derover ...” eller henvist til ”aftale af 5. juli 1993”. I et udkast fra den 15. februar 2008 fra Personalestyrelsen anvendes kriteriet ”700 årselever og derover ...”, hvilket i et udkast fra den 20. februar 2008 er ændret til ”700 studenterårsværk og derover ...”. I det nævnte udkast fra 15. februar 2008 er om tjenestemandsansatte rektorer anført, at de omfattes af ”nærværende aftale med virkning fra 1. april 2008”. I udkastet fra 20. februar 2008 er anført, at ”Tjenestemandsansatte rektorer for gymnasier, studenterkurser og selvstændige 2-årige hf-kurser er fortsat omfattet af aftale af 5. juli 1993 om omklassificering af rektor ved gymnasieskoler mv.”

I den endelige aftale af 25. februar 2008 om løn- og ansættelsesforhold for rektorer ved almene og private gymnasier mv. hedder det bl.a.:

”1.

Med virkning fra 1. januar 2007 ansættes rektorer ved private og almene gymnasieskoler, studenterkurser og selvstændige 2-årige hf-kurser i henhold til overenskomst for akademikere i staten.

2.

Stillinger som rektor ved de i punkt 1 nævnte institutioner er henført til lønramme 37.

Rektorer henføres dog til lønramme 38, når gymnasiet har 700 studenterårsværk og derover ekskl. enkeltfagskursister.

....

4.

Tillæg, der er ydet til tjenestemandsansatte rektorer i henhold til aftale af 5. juli 1993 tilbageføres ved ledighed til cheflønspuljen, idet sådanne tilbageførte tillæg alene vil kunne anvendes til rektorer ved gymnasieskoler mv. (uanset ansættelsesform). Fremtidige tillæg ydet af denne pulje tilbageføres ligeledes hertil ved ledighed.

...

6.

Tjenestemandsansatte rektorer for gymnasier, studenterkurser og selvstændige 2-årige hf-kurser er fortsat omfattet af aftale af 5. juli 1993 om omklassificering af rektor ved gymnasieskoler mv.”

Parternes argumentation

Parternes uenighed angår følgende to fortolkningsspørgsmål: dels om ”studenterårsværk” i 2008-aftalen skal forstås som antal elever pr. 1. september svarende til 1993-aftalens kriterium, dels om 1993-aftalens § 3, stk. 2, om, at nedrykning til lavere lønramme først gennemføres ved ledighed i stillingen, fortsat er gældende, selv om dette ikke udtrykkeligt fremgår af 2008-aftalen.

DJØF har navnlig anført, at det ikke i forbindelse med forhandlingerne, som førte frem til 2008-aftalen, blev berørt, at der skulle ske ændringer i 1993-aftalens beregningsgrundlag for stillingsskift fra lønramme 37 til lønramme 38, ligesom der intet blev nævnt om, at det ikke længere skulle være en forudsætning, at nedrykning fra lønramme 38 til 37 ved faldende elevantal kun kunne ske i forbindelse med ledighed i stillingen. Der var tale om hårde forhandlinger, hvor *DJØF* på grund af blokadevåbnet havde fat i den lange ende. Forhandlingerne drejede sig især om at få Personalestyrelsen til at imødekomme *DJØF*’s ønske om at få hegnet rektorernes puljemidler ind, således at de ikke kunne tilgå andre personalegrupper ved ledighed. Personalestyrelsen gjorde ikke i forbindelse med drøftelserne opmærksom på, at de ville indføre en anden og for *DJØF*’s medlemmer ringere måde at beregne grundlaget for indplacering af rektorer. Det var heller ikke i forbindelse med drøftelserne om en ny aftale forudsat, at der skulle ske forringelser. Det har derfor hele tiden været *DJØF*’s opfattelse, at grundlaget for oprykning til en højere lønramme skulle være det samme som hidtil, hvilket har været antallet af elever, og ikke en afgrænset del heraf. Ud fra almindelige forhandlings- og fortolkningsprincipper er en part forpligtet til at gøre opmærksom herpå, hvis parten mener, at en ændret formulering af en overenskomsttekst medfører forringelser. Begrebet ”studenterårsværk” er ikke et begreb, som anvendes i gymnasieverdenen, og *DJØF* gik derfor, når der ikke var gjort opmærksom på andet, naturligt ud fra, at antal studenterårsværk i aftalens forstand var det samme som antal elever pr. 1. september, som var kriteriet efter 1993-aftalen. *DJØF* var ny forhandler for rektorerne, og Personalestyrelsen måtte være klar over, at de ikke kunne komme tilbage med et forhandlingsresultat, som var ringere end det hidtidige. 1993-aftalen indebærer en klar og entydig regel, som er velkendt i gymnasieverdenen, og som fortsat gælder for de tjenestemandsansatte rektorer. Der blev ikke forud for eller i forbindelse med 2008-aftalens indgåelse gjort opmærk-

som på, at der var sket ændringer i reglerne for, hvornår rektorer henføres til hhv. lønramme 37 og 38, hvilket rektorerne har indrettet sig i tillid til. Det var således først i maj 2012 i forbindelse med en konkret sag, at man blev klar over, hvordan arbejdsgiversiden fortolker 2008-aftalen.

Moderniseringsstyrelsen har navnlig anført, at arbejdsgiversiden forud for forhandlingerne havde meldt klart ud, at man ikke ønskede at overføre aftalen af 5. juli 1993 til overenskomstområdet, jf. Personalestyrelsens brev af 3. januar 2007 til AC. Der var tale om, at der skulle indgås en helt ny aftale mellem nye parter og vedrørende en anden personalegruppe, nemlig overenskomstansatte i stedet for tjenestemænd. DJØF gør reelt gældende, at der vedrørende klassificeringsbestemmelserne er tale om en videreførelse af 1993-aftalen, men der er intet grundlag for at anlægge en sådan fortolkning, som klart strider mod ordlyden af 2008-aftalen. ”Studerårsværk” (STÅ), som kom ind i aftalen efter ønske fra Undervisningsministeriet, er et inden for undervisningsområdet velkendt begreb, som bl.a. anvendes i forbindelse med tildeling af bevillinger. STÅ vil altid føre til et lavere antal end elevantallet pr. en bestemt dato, og der er derfor en økonomisk konsekvens af valget, som samtidig er et relevant incitament for en skoleledelse, idet man måles på elever, der har gennemført. ”Studerårsværk” var et for DJØF velkendt begreb, og aftalens ordlyd er helt entydig. DJØF har derfor ved 2008-aftalen accepteret, at beregningsgrundlaget for lønindplaceringen er ”studerårsværk” og ikke antallet af elever. Forhandlingerne var ikke udtryk for et kontinuerligt forløb med udgangspunkt i en fælles tekst, så der var ingen pligt til at præcisere betydningen af ændrede formuleringer i nye udkast, og havde DJØF været i tvivl om en formulering, kunne DJØF have spurgt. Arbejdsgiversiden ønskede ikke at videreføre 1993-aftalens § 3, stk. 2, som havde sammenhæng med lønrammeplaceringens betydning for tjenestemandspensionen. Denne sammenhæng er der ikke for overenskomstansatte, og arbejdsgiversiden fandt derfor, at når der var automatik den ene vej, så måtte der også være det den anden vej. Det er derfor med velberåden hu, at der ikke i 2008-aftalen er indsat en bestemmelse svarende til 1993-aftalens § 3, stk. 2. Uden en sådan bestemmelse fører gængse fortolkningsprincipper til, at når det i aftalen er anført, at løn og STÅ hører sammen, så skal det løbende hænge sammen og ikke kun på et givet og for så vidt tilfældigt tidspunkt, hvor STÅ måtte ligge over grænsen.

Opmandens begrundelse og resultat

Personalestyrelsen anførte i sit brev af 3. januar 2007 til AC, at rektorer ved gymnasieskoler mv. fremover ikke ville kunne ansættes som tjenestemænd eller på tjenestemandslignende vilkår, at styrelsen ønskede at optage forhandlinger om en udvidelse af AC-overenskomsten til også at omfatte rektorer ved gymnasieskoler mv., og at Finansministeriet ikke ønskede at overføre aftalen af 5. juli 1993 om omklassificeringer af stillinger som rektor ved gymnasieskolerne mv. til overenskomstområdet.

Der skulle således – som også fremhævet i opmandstilkendegivelsen af 7. januar 2008 – etableres et helt nyt overenskomstgrundlag for de rektorstillinger, som fremover skulle besættes på overenskomstvilkår.

Arbejdstagersiden var på denne baggrund ikke berettiget til at forvente, at en ny klassificeringsaftale ville indebære en hel eller delvis videreførelse af vilkårene fra 1993-aftalen, medmindre andet blev udtrykkeligt tilkendegivet fra arbejdsgiverside. Sådanne forventninger findes heller ikke at kunne støttes på det oplyste om forhandlingsforløbet.

2008-aftalen indeholder i forhold til overenskomstansatte rektorer intet vilkår svarende til 1993-aftalens § 3, stk. 2, om, at lavere klassificering som følge af faldende elevtal først gennemføres ved ledighed i stillingen, og et sådant vilkår kan herefter ikke anses for en del af parternes aftale. Det fremgår endvidere af aftalen, at overenskomstansatte rektorer henføres til lønramme 38, når gymnasiet har "700 studenterårsværk og derover eksklusiv enkeltfagskursister". Der er ikke grundlag for at forstå begrebet "studenterårsværk" som en henvisning til 1993-aftalens bestemmelser om, at der skal lægges vægt på elevtallet pr. 1. september, idet "studenterårsværk" efter ordlyden tværtimod naturligt må forstås i samme betydning som det begreb, som gennem en årrække fast har været anvendt inden for Undervisningsministeriets område som betegnelse for den studenter- eller elevaktivitet, som udløser taxametertilskud, hvilket begreb utvivlsomt må have været DJØF bekendt. John Wæver har da også forklaret, at han kendte begrebet fra dette område, og han havde derfor anledning til at gøre indsigelse, hvis arbejdsstagersiden ikke kunne acceptere, at man gjorde brug af begrebet i forbindelse med 2008-aftalens fastlæggelse af beregningsgrundlaget for opklassificering til lønramme 38 for så vidt angår overenskomstansatte rektorer.

Da 2008-aftalen herefter i det hele må forstås som anført af Moderniseringsstyrelsen, følger det heraf, at de indklagede skal frifindes for de nedlagte påstande.

Parterne var enige om at tage denne tilkendegivelse til efterretning med samme virkning som en kendelse i sagen. Der var endvidere enighed om, at hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmanden.

Sagen sluttet.

København, den 23. april 2014.

Lene Pagter Kristensen